

KAZENSKA ODGOVORNOST

I. SUBJEKT KAZNIVEGA DEJANJA

- **subjekt kaznivega dejanja** je storilec
- **storilec** ali aktivni subjekt je tisti, ki je s storitvijo ali opustitvijo povzročil nastanek prepovedane posledice, ni nujno, da je povzročitelj prepovedane posledice tudi krivi storilec, saj ni vsak krivi storilec kazensko odgovoren
- **oškodovanec** ali pasivni subjekt je tisti, ki je bil predmet kaznivega dejanja
- poleg objektivnih sestavin kaznivega dejanja (*voljnost, določenost v zakonu, protipravnost*) so **za obstoj kaznivega dejanja in njegovo pravno kvalifikacijo pomembne tudi subjektivne sestavine** (*kazenska odgovornost storilca*)
- najprej ugotovljamo obstoj kaznivega dejanja v objektivnem smislu, šele nato v subjektivnem smislu
- ko ugotovimo, da je obtoženi zares storilec kaznivega dejanja, se postavita naslednji **vprašanji**:
 - ali storilcu kazensko pravo daje lastnost aktivnega subjekta ali ne (*ali je človek sploh lahko storilec kaznivega dejanja*)
 - ali je kazensko odgovoren ali ne (*ali je storilcu mogoče izreči kazensko sankcijo*)
- odgovor na ti dve vprašanji je bistven za obstoj kaznivega dejanja in njegovo pravno kvalifikacijo, ostala vprašanja v zvezi s storilčevo osebnostjo pa se upoštevajo samo pri individualizaciji kazenske sankcije

1. AKTIVNI SUBJEKT KAZNIVEGA DEJANJA – STORILEC

- aktivni subjekt kaznivega dejanja je lahko vsakdo, **ki je presegel 14 let**
- proti mladoletniku, ki ob storitvi kaznivega dejanja še ni bil star 14 let, se ne smejo uporabiti kazenske sankcije
- pri nekaterih kaznivih dejanjih je **storilec lahko samo določena oseba**, v tem primeru je **lastnost storilca konstitutivni element tistega kaznivega dejanja** – v takšnih primerih kaznivega dejanja sploh ni, če ga ne stori oseba, ki ima z zakonom določene lastnosti (*primer: uradna oseba, vojaška oseba...*)
- veliko je primerov, pri katerih so **posebne lastnosti storilca le kvalifikatorni oz. privilegatorni elementi** kaznivega dejanja – v takih primerih je storilec, ki nima predpisanih lastnosti, obtožen in obsojen za kakšno drugo ravnanje (*primer: če kdo koga razžali in lahko telesno poškoduje kakor je določeno v 270. členu, pa ni uradna oseba, je še vedno lahko obsojen po 146. členu, 169. členu ali po 133. členu KZ*)
- **kot storilci se v kazenskem pravu pojavljajo**
 - storilci, ki s storitvijo ali opustitvijo sami povzročijo nastanek prepovedane posledice – storilci
 - sotorilci, ki s storitvijo ali opustitvijo skupaj z drugimi povzročijo nastanek prepovedane posledice – sotorilci
 - storilci, ki pomagajo pri storitvi ali opustitvi, ki povzročijo nastanek prepovedane posledice – pomagači
 - storilci, ki napeljujejo na storitev ali opustitev, ki povzročijo nastanek prepovedane posledice – napeljevalci
 - tisti, ki storijo kazniva pripravljalna dejanja oz. kazniv poskus

II. POJEM KAZENSKE ODGOVORNOSTI

1. KAZENSKA ODGOVORNOST KOT SUBJEKTIVNI ELEMENT KAZ. DEJANJA

- kot eden temeljnih elementov je kazenska odgovornost storilca **pogoj za obstoj kaznivega dejanja**

- institut kazenske odgovornosti je izvedba načela subjektivne ali krivdne odgovornosti za kazniva dejanja in objektivno-subjektivne koncepcije kaznivega dejanja
- **kazenska odgovornost** je skupek vseh tistih subjektivnih pogojev, ki morajo biti ugotovljeni, da bi storilca lahko razglasili za kazensko odgovornega in mu izrekli kazensko sankcijo
- za obstoj kaznivega dejanja so poleg objektivnih elementov kaznivega dejanja – **voljnost, določenost v zakonu, protipravnost** – potrebni tudi subjektivni elementi – **kazenska odgovornost**
- vrednostna podlaga kazenske odgovornosti je očitek storilcu, da ni ravnal v skladu z dolžnostmi in obveznostmi, ki mu jih nalagajo moralna, družbena in pravna pravila, čeprav bi mogel in moral ravnati v skladu s temi pravili
- te očitke storilcu utemeljujejo in opravičujejo nekatera **dejstva in okoliščine**, ki morajo biti ugotovljena, in sicer:
 - storilčeve duševne lastnosti (*ali prišteven*)
 - storilčev subjektivni odnos do norme in do storjenega kaznivega dejanja (*ali je kriv*)

2. SESTAVINE KAZENSKE ODGOVORNOSTI

- institut kazenske odgovornosti je sestavljen iz dveh sestavin – iz **prištevnosti** in iz **krivde**
 - pri prištevnosti ugotavljamo storilčeve psihične lastnosti
 - pri krivdi ugotavljamo storilčev odnos do norme in do kaznivega dejanja, ki ga je storil
- med sestavinama je poseben medsebojni odnos, kajti **prištevnost je pogoj za krivdo** – kdor ni prišteven, ni sposoben oblikovati takega subjektivnega odnosa do norme in do kaznivega dejanja, da bi mu lahko očitali krivdo
- tudi KZ pravi, da je **kazensko odgovoren storilec, ki je prišteven in kriv**
- krivdo pa KZ opredeljuje tako, da določa njeno vsebino in dve obliki krivde
 - vsebina krivde je očitek storilcu, da se je zavedal ali bi se mogel in moral zavedati, da je dejanje prepovedano
 - obliki krivde sta naklep in malomarnost